

Observatoriulu ese de doue ori in
septimana, Mercuria si Sambata.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Nr. 33.

— Sibiu, Mercuri 27/9 Maiu. —

1883.

Panslavismulu propagatu prin magiari.

II.

Organismulu unui statu semena fôrte multu
cu organismulu omenescu, facultatile sale spirituali
intru asemenea, firesce inse in proportiuni piramidali
pe lînga a le unui individu asia, cātu statulu s'ar
potea numi Omulu colectiv. Totu asia o
natiune s'ar potea numi sum'a ómeniloru de
aceasi limb'a, cu acelasi trecutu istoricu, cu
aceleasi datine, cu acelasi modu alu cugetarei,
carele differe in mai multe puncte essentiali de
alu altoru natiuni.

Omulu colectiv, adeca statulu, póte se fia
compusu din ómeni de diverse limbi, cu trecutu
istoricu mai vechiu sau mai scurtu, cu datine diverse,
fara nici-o periclitare a existentiei si a prosperi-
tatiei sale.

In cursulu vécuriloru s'a intemplat, cà chroni-
carii si alti carturari, éra dupa acestia barbati
de statu au datu ocaziune la o fatala confusiune
de idei prin aceea, cà au identificatu conceptulu
de statu cu celu de natiune, in locu se'lu
identifice daca ar fi voitu asia, numai cu con-
ceptulu de Poporu, de Locuitori ai tiei, de
Cetateni ai statului, buna-ora precum se dicea
in Rom'a vechia „senatus populusque romanus“,
sub care espressionu se intielegea regulatu totali-
tatea poporului liberu alu republicei.

Acésta confusiune de idei si concepte a fostu
mam'a strigóia a unei serii lungi de alte confusiuni
si totuodata de calamitati fara numeru, de resboie,
devastatiuni si atrocitati selbatece, pe care nici
chiaru necurmat'a propagare a religiunei lui Isusu
Christosu, alu carei primulu preceptu este pentru
ómeni a iubi pe de aproape loru, nu a fostu in
stare de a le infrena nici pàna in diu'a de astadi.

Totu acésta falsificare grosolana a definitiunei
cuventelor a trasu in urm'a sa confusiuni in istori'a
popóraloru, de unde apoi au urmatu certe netermi-
nabili intre istoriografi, ceea ce se póte ilustra cu
sute de exemple adunate din istori'a Ungariei,
Austriei, Turciei, Poloniei etc. Statuti intregi
au figuratu sub numele unei singure natiuni, candu
ele erau locuite in majoritate imensa, sau celu puçinu
pe diumetate de alte natiuni cu totul diverse de

aceea ce se identificá cu propriulu statu si isi aróga
proprietatea esclusiva la elu. Acestu abusu se in-
radecinase atàta de afundu in capetele ómeniloru,
in càtu de ex. milióne de ómeni candu audiau ter-
minulu Turci'a, stau se jure cà acelu imperiu este
locuitu numai de turci mohamedani, si candu se
pronuntá numele Ungariei, credeau cà acelu
statu e locuitu numai de unguri (magyari), éra candu
diceai imperiu Austriacu, se presupunea cà toti
locuitorii sau inca marea majoritate a locuitoriloru
trebuie se fia germani cu limb'a loru germana.

Ce e dreptu, tendenti'a ferbinte existá inca
din secolulu trecutu, colo susu de a germanisa pe
tóte popórale imperiului, éra ici mai la vale,
anume dela 1791 incóce de a magiarisa, éra la
turci aceea tendentia s'a desteptatu abia numai
inainte cu 20—30 de ani. In tóte trei casurile
incercarea veni prea preste mesura tardiu, si ea
numai càtu provocá reactiune din tóte partile. De
altumentrea convictiunea nóstra este, cà de ar fi
inceputu sau magiarii sau si austriacii cu aten-
tatele loru de desnacionalisare inainte cu sute de
ani, rezultatulu ar fi fostu pentru ei cu atātu mai
fatalu, cu càtu atunci luptele nationali ar fi sub-
minatu alaturea cu cele religióse esite din refor-
matiune, de a dreptulu temelile statului, pe care
l'ar fi desfiintiatu si apoi l'ar fi asediatu cu totul
pe alte fundamente. Au nu s'au incercatu in sute
de ani cà se estermine inca religiunea gr.-or. din
Transilvani'a si ce au castigatu cu acésta? Total'a
debilitare a statului transilvanu si supunerea lui la
cas'a Habsburg, la care isi cautasera si romanii de aici
cea din urma scapare, ba tocma si cei din Mun-
teni'a in dilele lui Constantinu Brancovanulu.

In secolulu acesta politiciii sofisti vediendu cà
nu prea merge cu statu-natiune, inventara dis-
tinctiunea intre natiune politica si natiune
genetica; pe ceea o indentificara cu statulu,
pe acésta cu nascerea si cu limb'a materna;
éra de identificarea statului cu poporulu,
cu totalitatea locuitoriloru se ferira si se ferescu pàna
in dio'a de astadi.

Anulu 1848 resturná tóte sofisme de natur'a
acesteia clai preste gramada si le scaldá in torenti
de sange omenescu. Popórale de limbi diverse

ajunse bine la consciinti'a de sinesi, isi aparara
limb'a si nationalitatea loru pe viétia pe mórte.
Teroristii magiari farmecati de ide'a loru fixa, in
locu de a se convinge de acea desteptare, inventara
o parola de di, adeca Camarill'a*) din Vien'a,
sub care ei intielegeau cine scie ce consiliu mi-
steriosu compusu din barbati si femei, care ar
pune la cale si aru seduce pe bietulu imperatu
Ferdinandu I, omu bolnavosu si lipsitu de unu
spiritu mai ageru pentru acelea dile, éra pe capii
si conducatorii popóraloru monarchiei ii denuntiara
la Europ'a cà pe tradatori de patri'a, pe cari iar
fi cumparatu cu sute de mii si milióne (fara in-
doiala din finantiele cele destrabalate), cà se se scóle
tóte asupra magiariloru.

Pàna la pacificarea Ungariei dupa catastrof'a
dela Siri'a (Világos) din 14 Augustu 1849 luptele
pentru limbi si nationalitati durasera in asia nu-
mitele tieri ale corónei unguresci optusprediece ani,
in care timpu s'au infiintiatu successive si legile
cunoscute de magiarisare, un'a mai fanatica decât
alt'a. Dela Agram (Zagrabia) pàna la Brasiovu,
dela Pressburg pàna in Marmati'a spiritele se aflau
in 1848 intr'o ferbere cumplita, carei i se póte
asemená numai cea din timpul reformatiunei re-
ligióse.

Invasiunea armatei imperiale russesci chiamate
in acestea tieri de càtra magnatii Ungariei si ai
Transilvaniei s'a inceputu in Juniu 1849, aceeasi
a duratu si in urm'a pacificarei pàna in Octobru
si Novembre aceluasi anu. Pe vastulu teritoriu
cātu se intinde din Ungari'a superioare pàna in
fundulu Secuimeii din Transilvani'a spre Moldov'a

*) Dn. Ludovicu Kovács, septuagenariu, bunu
istoricu, dara si magiaru de calibru greu, in polemia
sa cu dn. Fr. Pulszky totu septuagenariu, probédia
cu mai multe documente autentice, cà acea Camarilla
a existatu in anii 1848—9 numai in fantasi'a magiari-
loru, éra in realitate nicairi, si cà afacerile imperiu-
lui le-a condusu atunci cà totudeauna numai asia nu-
mitulu consiliu sau senatu c. r. alu statului, éra intr'-
aceea s'a deschisu parlamentu, s'au schimbatu ministrii
unii dupa altii, au spartu resbóiele in Itali'a si in
Ungari'a, fara cà statulu se scie de Camarille si inca
femeiesci. (Suplementu la diariulu ministeriale „Nemzet“
din 4 Febr. 1883 Nr. 33).

Foisiór'a „Observatoriului“.

I.

Pe cine se'ti alegi de nevêsta.

(Urmare si fine).

„Femei'a, intocma cà si barbatulu, séu 'si eser-
cita principiile sale, séu e sclav'a acestoru principie.

Dacă are despre Ddieu si despre legile lui, idea in-
stinctiva, firesce, atunci va fi onesta si morala. Dér
dacà ea 'si va inchipui unu Ddieu, care stà numai din
iubire, pe care si 'lu facu ómenii spre ertarea pecate-
loru si a desonórei, atunci te vei espune acelei possi-
bilitati, cà nevêst'a ta se recurga la acelu Ddieu, pen-
tru ertarea pecatorulu proprie.

„E pré naturalu cà ea va iubi pe acestu Ddieu
falsu si pe reprezentatii lui, mai multu decâtu pe
barbatu, pentru cà barbatulu, nici pe departe nu va
fi asia ertatoriu cà acea.

„Pe sfintii de acestu soiu, se'i incunjuri cà cium'a.
„Acestia nu suntu si nu voru fi nici odata drepti. Voru
remanea pururea sclave, alu scaderiloru si rateciri-
loru.

„Dér si altcumu, cu o femeia, care nu'ti va im-
partasi principiile tale filosofice si religióse, nu te vei
putea privi nici odata a fi intr'o adevrata casatorie.
„Ti-va fi, séu sclava, seu metresa. A te casatori in-
sémana, a te intregi: a aduce trupulu si sufletulu in
armonia. Casatori'a, séu e o transformare spirituala;
séu e o inparechere animala. Casatoriile de adi —
„in mare parte — sémana cu o trasura nepotrivita,
„care trage carulu vietiei bine reu, pe drumulu tinosu
„alu dorulu de càstigu, alu ambitiunei, si alu vanitatiei
„laudaróse!

„De zestrea alesei tale nu purtá grija!
„Acelu barbatu, care se insóra pentru
„avere, 'si pune la toba gratiile si datoriile
„sale. Acést'a e o dejosire! Nu va fi nici
„barbatu nici tata!

„Dacă venitul tu nu e destulu, cà se poti sus-
tinea din elu o familia cum se cade, alegeti o nevêsta,
„care prin capacitatea ei a datu dovedi despre iubirea
„de ordine, economisare, desteritate si virtute.

„Asemenea casatorii suntu cele mai potrivite.

„Averea femeiei o póte perde omulu, in intre-
prinderi nefericite; dér averea, ce stà in capacitate,
„iubire de ordine si virtute, nici odata. Casatori'a e
„celu mai insemnatu actu in viétia omului. Acést'a
„pétr'a de proba pentru mintea si libertatea omului.
„Omulu nu o domnu nici peste nascerea, nici peste
„mórtea sa, dér prin casatoria sa, e domnu preste
„aceea, cà printr'unu alu douilea „Eu“ se se nobiliteze;
„se fia fericitu, séu nefericitu; in fine alegerea ne-
„vestei sale, se creeze fiintie mai multu, séu mai puçinu
„nobile.

„Casatori'a nu e nici de càtu loteria. Numai
„pentru acela e loteria, a carui minte séu prin inte-
rese material, séu prin pasiuni animale e intunecata.
„Acela care si-a sciutu alege — precumu dice bibli'a
„— o femeia tare, adeca o femeia, a carei minte si
„anima e la loculul seu, acelu barbatu nici-
„odatu nu póte fi nefericitu. Copii densului voru
„fi trupesce si sufletesce intregi, de cumva in tine-
„retie nu si-a ruinatu sanatatea prin o
„viétia excesiva.

„Acésta femeia, in fericire va fi mintea modera-
„tóre, in nefericire unu angeru mangaitoriu. Cà-ci ori
„cātu de mare ar fi barbatulu prin iubirea
„sa de adeveru; femeia ideala e cu multu
„mai mare, prin: virtutea ei!

„Pe casatoriile, facute pentru bani, nici odata nu
„va fi darulu lui Ddieu! Contradice logic'a naturei. Cu
„deosebire cu privire la copii nu va fi darulu lui Ddieu.
„Ddieu n'a vrutu cà fericirea se fia afara de inim'a
„omului; afara de acea demnitate, pe care elu o ocupa,
„pe trépt'a ómeniloru intiepti. Dacă fét'a, ce o iu-
„besci e avuta, averea ei in locu se-i ridice calitatile,
„ti le face mai cunoscute. Dêcà fét'a e mandra de
„averea ei, si 'ti vorbesce despre acést'a, cà se se faca

„mai placuta: fugi de dens'a! incunjura'i presentia, cà-
ci este o creatura stupida. Dacă e dedata la lucsu
„si la desfatarile lumei mari, si dacă le doresce tóte
„aceste, nici odata nu se va alege din ea o sotia a
„vietiei, o amica si muere pentru unu omu modestu
„si onestu; cu atātu mai puçinu se va alege din ea
„mama. Femei'a pórtu in sine timbrulu Ddiei, in-
„tr'unu asia gradu, cà, ea nascuta chiaru in palatu,
„despretiuesce viétia materiala, si bucuros ar schim-
„ba-o cu puçina iubire ideala. Acést'a consuna cu ideile
„lui Plato, care dice cà: omulu nimicu nu invétia, elu
„si aduce numai aminte.

„Concedeti feteloru tinere si avute, se se mârte
„dupa placulu loru, si ve veti mirá de alegerile ace-
„lora. Cu puçina esceptiune, tóte si-ar urmá inim'a si
„mintea.

„Indata ce barbatulu devine in stare de a susti-
„nea o familia, se-si aléga o atare soçia, care cu trupu
„cu sufletu cu totu, si cu tóta activitatea ei, se jert-
„fescu barbatulu.

„Atârna dela barbatu, cà se 'si aléga acestu su-
„fletu seninu, acésta inima curata, si acésta activitate
„binecuvantata. Acestu barbatu si acésta femeia, n'are
„se se téma de viitoriu. Nici odata n'am vediutu, cà
„miseri'a se fi strivitu o pareche de ómeni bine potri-
„viti. Chiaru dacă sórtea i-au apasatu, ei totu d'aua
„s'au ridicatu. Pentru asemenea parinti, copii suntu
„unu isvoru de bucurie si fericire.

„Spiritul conserva trupulu. Unu barbatu genialu,
„dacà nu'lu va coplesi ból'a, ori vre-o tristetia consu-
„matóre, va remanea mai indelungatu tineru, decâtu al-
„tulu mai puçinu genialu. Totu astfeliu e si femeia.

„O femeia intielépta, cu minte si cu judecata sa-
„natósá, care lucra multu, 'si pastréza tineretiele cu
„multu mai indelungu, de-cātu o farizea, séu o stupida,
„care nu lucra nimicu. Dacă numai se póte, ale-
„geti o soçia din natiunea ta. *)

*) In diu'a de adi se póte. (vedi „O lacrima fer-
binte“ pag. 5—6).

pretotindeni dedeai preste trupe rusesce in garnisone si in quartire pe la orasie si sate.

Este cunoscutu in tota Europ'a, ca membrii corpului diplomaticu alu Rusiei se potu mesura in sciinta, in agerimea de minte si in spiritul prevedietoriu cu cele mai renumite diplomatii din tota Europ'a; apoi inainte de acesta cu 34 de ani Rusii a avea barbati de statu ca comitii Nesselrode, Butenieff, Meneicoff, Kiseleff, ca cnezulu Gorciacoff, ca Duhamel si altii multi. Va crede cineva, ca patru luni de dile catu au statu armat'a Rusiei in Ungari'a si in Transilvani'a, diplomatii ei au statu ca spectatori passivi? Nici vorba. La facare divisiune si corpu se aflau aplicati (in limb'a diplomatiei atasati) individi cunoscatori de limbi, destepti, prevediuti cu instructiuni precise, insarcinati ca mergendu pe urm'a trupelor, preste totu pe unde stateau acestea, se se informede exactu despre tote impregiurarile tieiei, de relatiunile reciproce ale poporaloru conlocutorie, de cauzele adeverate ale rescularilor contra magiarilor, de numerulu si gradulu culturai facaruia, de conditiunile in care se afla confessiunile religioase din tierra, despre legislatiunea vechia si mai noua si asia mai departe, apoi se submitta facare agentu diplomatu raporturi catu se pote mai exacte si mai detaliate la gubernulu centrale. Afara de acei agenti facare generalu se scia obligatu, ca pe langa raporturile strictu militare se mai adaoge si informatiuni de alta natura, adesea forte pretioase pentru gubernulu centrale din St. Petersburg.

(Va urmá.)

Citimu in „Telegrafulu romanu“ Nr. 46 din 23 Aprile 5 Maiu a. c.:

Desbaterea proiectului privitoru la scólele secundare in cas'a magnatiloru se va termina in curendu, de si nu asia de curendu, cum adeca ar fi poftitu diaristic'a „liberala“ din Budapest'a. Pana la terminare, se vede, ca se scola o grindina de emendari. Numai archieppulu si metropolitulu nostru Mironu Romanulu a formulatu si impartitu intre membrii casei magnatiloru o colectiune de vre-o 43 de emendari, unele de mai multa si altele de mai puçina insemnate.

Câte din emendari se voru primi si mai alesu câte din ale Escel. S. P. archieppu si mitropolitu? este anevoie de prorocitu. Ne tememu ca din cele mai insemnate nici unulu. De aceea noi nici acum nu ne putem impaca cu ideea ca Escel. Sa, care a gasitu atatea defecte in proiectu, l-a primitu de basa, pentru desbaterea speciala. Escel. Sa trebuia se scie, ca intre impregiurarile actuale, unu proiectu, care ori catu ar nega dd. ministri, se vede ca

este tendentiosu, nu se pote emenda pentru ca se fia acceptabilu pentru romani.

Tota dispositiunea gubernului si a casei deputatiloru si precum vedemu si atitudinea casei magnatiloru tradedia, ca proiectulu, si daca va fi emendatu, nu va fi in favorulu si alu nostru. Noi prevedemu, ca numai emendarile acele se voru primi, care pe noi in casulu celu mai favorabilu, ne lasa indiferenti, altele inse, nu ne putemu inchipui, ca se voru pute primi.

La presupunerea acesta ne indreptatiesce incidentulu cu gravaminele ridicate de mitropolitulu nostru cu ocasiunea celui dintaiu discursu alu seu in sesiunea presenta. Escel. Sa, precum se pote vede, a pusu degetulu pe doue rane grele, cari sunt pricinuitoarele uncia si aceleiasi dureri. A spusu ca gubernulu la ocasiunea compunerei proiectului a ignoratu confessiunea nostra si cas'a magnatiloru a despretiuitu biserica ortodoxa si gr. cat. candu a pusu proiectulu la ordinea dilei. Si lea spusu aceste prea cu multa delicatetia, incatu seamana mai ca escuse. Dar cu tote aceste celu d'antaiu gravamenu a resunatu in pustie, alu doilea inse resuna asia de tare a golu. incatu semana cu pupadia pe colaculu batjocurei. Presidentulu casei magnatiloru adeca a respunsu, ca in viitoru „dupa catu va fi cu putintia“ se voru respecta si serbatorile nostre. Ce va se dica „dupa putintia“ in limb'a si in legile unguresci, ne spune destulu de apriatu articolulu 44 din 1868 si practicarea acelei legi dela infintierea ei incoce pana in diu'a de astadi.

Va se dica, oleum et operam perdidimus. Este unu fatu spre bine sau spre reu, spre reu sau spre bine, care impinge lucrurile totu, mai multu spre clin'a de a se ignora, despretiui totu ce este nemagiaru, eta o enigma, care cu tote ca este ca tote enigmele, enigmatica, unu lucru ni'lu infatisedia claru, ca magiarii voru se esplódie actualitatea in favorulu loru exclusiu.

Ei bine, in astu-felu de situatiune credinti'a in salvarea causei prin o tactica mai manusiata este o inchipuire frumoasa, inse tocma din partea acelu ce aru trebui se puna mai mare pretiu pe ea, se vede ca este tacsata de slabiciune.

Slabiciune inse nici la parere se nu o aratamu. Recunoscendu lucrurile asia pre cum sunt, se le luamu la ochi si se ne conformamu si atitudinea nostra si procederea nostra asia, incatu se aratamu ca scimu de ce si cum se tractedia, si scimu si ce se facemu.

Nu e dara inchipuire pesimistica; e urmare firesca din faptele intemplete si cari se intempla candu ne gandimu la pasulu ultim, care va trebui se'lu facemu in privinti'a proiectului. Proiectulu

dupa ce se va emenda se va intorce in cas'a deputatiloru ca se dica si densa unu cuventu asupra celoru schimbate de cas'a magnatiloru. Cetimu inse ca acesta se va intempla inainte de incheirea sesiunei de facia.

Deci pana atunci romanii au se ia o hotarire si se intrevina la prelatii lor, ca ambe confessiunile se trimita deputatiuni la corona, rugandu-o se denege sanctionarea proiectului. In fruntea deputatiuniloru, se intelege de sine, se merca prelatii ca capeteniele firesci a le confessiuniloru.

Acesta ni s'ar para noua ultim'a datorintia facia cu noi si facia cu statulu chiaru, si are partea favorabila pentru noi, ca nu pote dice nimenea, ca comitemu unu actu antipatrioticu. Corona, de siguru, ca este mai pre susu de ori ce banuela si acei ce alerga la densa pentru ajutoriu inca nu voru pute fi banuiti.

De alta parte acesta va fi, in casulu de facia, si ultim'a ocasiune pentru fia-care prelatu romanescu, ori de care confessiune, de a esi din umbr'a tacerii, in care cei mai multi paru a odichni prea placutu, si a pune man'a in favorulu credinciosiloru sei.

Noi n'am aprobatu ceea ce s'a facutu din partea unoru prelati de ai nostri pana acum, dar nu putemu aproba nici liniscea sufletesca a acelu mai multi, intr'unu timp, candu poporul romanu dela o margine pana la cealalta a teritoriului locuitu de densulu de sbuciuma si se frementa in faci'a unui noi periculu, care se incerca ai rapi ceea ce din vecuri la facutu se se lupte pentru densa, precum scrie Bonfiniu, — limb'a.

Nu punemu temae nimenui, nu trimitemu nici fulgere olimpice sau anateme vaticanice asupra capului nimenui dar l'a o fapta nationala si patriotica, indrasnimu a invita pe toti factorii de influentia in afaceri nationale si cu deosebire pe capeteniele bisericesci.

Va dice cineva, ca nu are nici-unu resultatu satisfactoru ceea ce propunemu. Ei bine, ne-amu implinitu datorinti'a pana in sfersitu si ne-amu salvatu si consciinti'a!

Dechiaratiune.

Cerculariulu Metropolitului romanu din Sibiu si alu Episcopului gr.-orient. din Aradu, precum si epistol'a volanta a celoru cinci, respective trei deputati romani guvernamentali din camer'a Ungariei, folosite de guvern, de pres'a magiara si de matorii totoruru partideloru din parlamentu in contra manifestatiuniloru legali si pacifice ale alegatoriloru romani: comitetulu alegatoriloru de partit'a romana nationala din colegiulu electoralu Abrudu-Rosi'a,

„Inca o radia care se stinse, din ceriulu nostru intunecat!...“

Pentru ca, vai! timpulu trece, secululu inbetranitu, se apropie de capetulu seu, si barbati cari au luptatu pentru triumfulu principiiloru aceluia, cadu unulu cate unulu, precum cade toamna, frundi'a ingalbinita, la suflarea ventului. Acele figuri, cari ca nisce martori ai timpiloru trecuti, — rari astadi, mane pote nu voru mai fi, — disparu unulu cate unulu, ca nisce amintiri, ca nisce „cantece betranesci“; era marea parte din generatiunea ce urmédia, in intréga Europ'a, e cufundata in placeri si alte vanitati ce predomnescu societatea:

„Egoismulu, luxulu, materialismulu si natural'a urmare a acestoru scaderi: Servilismulu.“

Rari sunt, cari au mostenitu virtuti cetatienesci, simtiemente adeveratu nationale; cugetare libera si cutediatoare; esaltare pentru o santa idea; entusiasmu pentru totu ce e nobilu si sublimu; in fine o adeverata iubire de tiar'a si de poporu.

Candu dar unu asemenea tineru se stinge, 'lu deplangi. Candu acela este de sangele teu, durerea devine sfasiatoare.

In anulu 1878 parasi Vien'a, unde era medicinistu; a venit se mora in bratiile tatalui seu, unde si-a datu ultim'a sa suflare in 6-a Novembre 1878 la 1 ora d. p. — Tata! pune-me in patulu mosiului meu; a-si dori se moriu intrensulu.

Asia! iti multiamescu. Si acuma... tata draga! érta-me, de te voiu fi superatu vre-odata. O ultima duioasa privire, ochii cei frumosi vineti s'au stinsu pentru totdeauna, si cu ei o vietia de mare sperantia.

Lira s'a sfarmatu..... cordele rupte vibrau inca..... si resunau dulci accente de: Adio!..... O movila si lacrimile compatimirei e totu, ce-a mai ramasu parintelui infrantu.

Unu singuru casu e destulu, pentru o anima simtitoare, ca se-o sdrobésca, si se te faca pentru vietia cu desaversire nefericitu.

Dar: „Nu acusa pe Dumnedieu; nici omenimea, omulu nu e domnu — dice Will — nici prestenascerea, nici preste morte sa, dare domnu preste casatoria sa.“

„Nu uitá, ca omulu intieptu nu se casatoresce „pentru calitati peritoare, elu cauta calitati sufletesci, „cari nu numai ca nu peru, dér ele prin casatoria se nobiliteza.

„Daca nevés'ta ta, prin casatoria, nu se va simti „mai nobila, si mai mare, atunci te compatimescu! „Adeverat'a, sant'a casatoria, e inaltierea prin unire.

„Inainte de a te impreuna cu soci'a ta dupa lege, „inpreunati-ve in aceeasi credintia; ér daca societatea „te silesce se alegi intre diferite religiiuni, alege pe „aceea, care sta mai aproape de mintea ta.

„Va veni o di, candu va fi numai unu Ddieu, „unu dreptu si o credintia. Auror'a acestei dile atunci „se va arata pe orizonu, candu parintii voru fi convinsi „despre aceea ca, pentru fiii lor nu este alta fericire, „decatu prin lucrulu lor, a trai liberi. Acest'a e o „libertate, care numai prin dreptatea reciproca pote „susta. Nedreptatea e mobilulu sclaviei si alu „nefericirei, alu carei resultatu nu'lu va putea inpedeca nici-o putere.

„Daca omenimea va propasi spre unitate, de si „guru ca aceea numai unitatea ratiunei si a dreptatei „va pote fi; pe care spiritele mari dela inceputu au „prevestitu-o si anumele mari au presimtitu-o.

„Pana ce ar sosi diu'a dreptatei si a unirei, „e frumosu si sublimu a te apropiá de densa prin ide- „alu si realitate.

„Ca-ci numai aceia cari au apropiat'o, fia prin „cugetari, fia prin fapte, voru vietui eternu in amin- „tirea omenimei.

„Nu esista, si nu va esista nici candu o fericire „mai mare, decatu glori'a libertatei si a lucrului prin „dreptate.“

* * *

Cetiti si recetiti, ba studiati chiaru, iubitorulu mei copii, acestu sfatu, din care totu cuventulu e o sentintia de aur. Bagati-ve bine in minte si in anima acelu sfatu, urmati-lu, si veti fi fericiti.

Lucru curiosu! pentru nobilitarea rasei totoruru animaleloru, s'au formatu societati; se ingrijescu tote statele, se interessedia asia dicendu totu omulu.

Singuru ras'a omenesca degeneredia din di in di; intr'unu modu inspaimantatoriu; era acesta pe semne nu genedia pe nime.

In dilele nostre, totu mai tare dispare soiulu acelu omeni, despre cari dicéu betranii nostri: e frumosu

si voinicu ca bradulu. Cu o vadia si cu unu aeru patriarchalu, pe cari candu i intimpina ti se implea anim'a de respectu si iubire. Si ce era in acei barbati ce iti inspirá admirare? Caracterulu! acea schinteia Ddieesca, fara care omulu e o fiara rapitoare, séu unu verme miserabilu teraitoriu.

Ca se ocrotésca statulu omenimea de degenerare, nu sunt prospecte.

Despre unu singuru stat, Svedia-Norvegia, se scie, ca a fostu luat mesuri in contra bólei asia numita „scarlievo“ care s'a ivitu, si grassa acolo, care se moscenea si corumpea generatiunile.

Toti cati aveau aceea bola, erau marginiti de a se putea casatori de catu numai in anumite districte, anume rezervate pentru ei, si numai intre sine. In vre-o cateva generatiuni s'au stinsu acea bol'a, dupa ce s'au stinsu si locuitorii cari erau atacati de ea.

Famili'a mea si a mamei vóstre, iubitoriloru mei copii, lauda domnului! e soiu pe deplin sanatosu: dar luati esemplu despre fratele meu Dionisiu, elu s'a casatoritu de doue ori, ambele neveste i-au muritu de tinere. Pana la etatea de 26 ani erau femei frumoase, inffloritoare, atunci au inceputu a se vestedí, si in scurtu timp s'au stinsu.

Ambele au mostenitu oftica dela mamele lor, pe cari fratele meu nu le-a cunoscutu.

Toti copii dela nevés'ta cea d'antaiu, i-au muritu. Celu din urm'a copilu au muritu intr'o di cu mam'a densulu.

Dela a dou'a nevés'ta i-au remasu doi fii Alesandru si Iuliu, singurii veri ai vostri.

Alesandru, unu tineru de rara frumsétia, solidu, talentatu, cu unu umoru placutu, plinu de simtiemente nobile, cu caracteru, si bine crescutu; unu tineru care ar fi fostu nu numai fal'a familiei, dar alu natiunei intregi. Pana in etatea de 19 ani era celu mai sanatosu: gimnasticu si innotatoriu renumitu. Asemenea tragea cu arm'a la tinta de minune. In acea etate a inceputu a dá indereptu; abia intr'unu anu si jumetate s'au vesteditu rapidu.

Este unu simtiementu deprimatoriu, pentru ori-ce omu cu simtiri nobile, vedindu stingendu-se unu tineru in florea vietiei.

Candu de acea vietia sunt legate atatea sperantie, atunci iti vine, fara voi'a ta, se esclami cu poetulu:

isi tiene de stricta datorintia patriotica a edá urmatórea declaratiune:

Probatu fiindu prin acte autentice si chiaru cu raportulu officiosu alu capitanului de politie locala, cà adunarea alegatoriloru romani din cerculu electoralu Abrudu, Rosi'a, Bucimu si partile superioare ale Ariesiului au decursu in ordine exemplara.

Probatu fiindu, cà manifestatiunile alegatoriloru din acésta intrunire au fostu intru tóte in consonantia cu representatiunea adresata de metropolitulu Romaniloru din Ardealu si Ungari'a càtra diet'a tieriei.

Probata fiindu mai departe indreptatirea si bas'a manifestatiuniloru alegatoriloru romani si prin faptulu, cà chiaru si camer'a Ungariei in desbateria speciala a proiectului de lege pentru scótele medie au luat u in consideratiune mai multe dorintie ale alegatoriloru romani si in fine

Probatu fiindu, cà si cu acésta ocaziune alegatorii romani pre bas'a dreptului publicu si cu legea electorala in mana, numai patrungi de datorintiele celea mai patriotice in intielesulu bine priceputu alu patriei comune si-au manifestatu dorintiele in modulu celu mai lealu faciã cu noulu proiectu de lege, carele pentru acésta patria póte avea urmarile celea mai funeste:

Biroulu comitetului Clubului electoralu din Abrudu-Rosi'a declara in modu solemn de neintemeiate si nascocite insinuarile de „tumultuóse“, „stricatióse“ „nepatriotice“ si „neleale“, cuprinse in cerculariulu Metr. sub Nro. 1055 si aruncate asupra adunariloru electorali romanesci, si tot-odata le respinge cu indignatiune.

Apoi avendu in vedere, cà alegatorii de partit'a nationala romana din Transilvani'a si Ungari'a 'si au program'a nationala staverita in conferinti'a lor electorala tienuta in Sibiu in 1881; si sciutu fiindu cà cei 5 respective trei deputati — pentru ca unulu este ruthénu, éra altulu renegatu — n'au fostu alesi pre bas'a acestei programe si de alegatori de acésta partita; ce au probatu chiaru densi inaintea alegatoriloru lor si prin faptulu, cà in cestiuni referitoare la interesele vitali ale natiunei romane nu si-au redicatu vocea:

Alegatorii romani din acestu clubu electoralu nu-i pot privi de intermediatori competenti pentru infratirea natiunei romane si acelei domnitóre, de si o atare infratire este imperiosu dictata de imprejurarile abnormali in cari se afla patri'a, si carea o-doresce din inima sincera si patriotica fiesce-care romanu.

Comitetulu Clubului alegatoriloru romani din colegiulu Abrudu-Rosi'a.

Buletinulu Academiei.

Siedinti'a din 9 Aprile.

Dupa lectur'a si verificarea procesului verbalu anterioru, dn. presedinte intréba daca sectiunea literara a depusu raportulu seu relativu la program'a revisiunei dictionariului si care e la ordinea dilei.

Dn. Sionu dice cà sectiunea, cà si Academi'a intréga, fiindu imbuldita de numeroase lucrari, n'a avutu timpulu materialu, de a face program'a ce i se cere, cu tóta maturitatea ce se cere la o asemenea lucrare. Crede cà e destulu a i se recomandá, cà in timpulu siedintieloru septemanale de preste anu se caute timpu cà se se ocupe despre acésta.

Mai multi membrii insistandu, cà Academi'a se nu se despartia inainte de a se face program'a acestei lucrari atátu de multu asteptate de publicu, dn. presedinte avendu in vedere cà s'au limpeditu mai tóte lucrurile cari erau la ordinea dilei, remanendu numai acésta, ridica siedinti'a invitandu pe sectiune a se intruní si a lucrá; la acésta sectiunea invitá in sinulu seu si pe alti membrii din celelalte sectiuni, cà se'si comunice parerile. Dnii Baritiu si Joanu Ghica primescu a luá parte in conferinti'a ei.

Discussiunea se urmédia pàna la siése óre, urmandu cà pe a dou'a di se se aduca la cunoscinti'a plenului deliberatiunile urmate.

Siedinti'a din 10 Aprile.

Siedinti'a publica. Bancele salei se implu de unu numerosu publicu, intre cari se observa mai multi militari si dame.

Secretariulu generalu, dupa citirea apelului nominalu, supune procesulu verbalu alu siedintiei precedente. Apoi dupa câteva comunicatiuni de carti daruite bibliotecii, se citește procesulu verbale alu sectiunei iterare relativu la lucrarea dictionariului.

Din acela se vede cà sectiunea a decisu in principiu cà se se ia de modelu dictionariulu Academiei franceze, cuvintele se se tréca cu explicatiunile diverselor acceptiuni cari le au in scriere si vorbire, rolulu care'lu jóca in proverbe si locutiuni, cu etimologi'a lor candu este sigura, fara discussiuni filologice; éra ortografi'a se fia cea adoptata de Academia. Cu tóte aceste nepotendu formulá in modu precisu acésta programa, membrii sectiunei au luat u angajeamentulu intre ei, cà fiecare se lucredie la formularea unei programe si in cursulu anului se se intrunéscã spre a unificá tóte opiniunile si a'i dá ultim'a redactiune, care se se supuna plenului in anulu viitoriu.

Academi'a ia actu de aceste conclusiuni.

Dn. Grigorie Stefanescu, cà raportoru generalu alu comisiunei concursuriloru de premii, dà lectura raportului seu, care conchide cà premiulu Nasturelu se se acórde capitanului Crainiceanu pentru cartea sa „Cursu de fortificatiuni pasagere“, éra premiulu Eliade se remana la Economii, fiindu cà nici-o alta carte n'a insusitu calitatile cerute spre a'lu capetá. Dnulu presedinte anuntia, cà Academi'a cu majoritate de voturi a acordatu premiulu, apoi intrebându daca autorulu este presentu, si acesta ridicandu-se, ilu felicitá in numele Academiei spunendu'i totuodata cà acestu premiu venit delà munificenti'a unui militariu, nemoritoriulu generalu Nasturelu Herescu, spera cà va servi cà stimulentu pentru tinerii ostasi cari se ocupa cu instructiunea armatei romane. Toti membrii si publiculu aplauda pe dn. capitanu Crainiceanu.

Dnulu Romanu, cà raportoru alu comisiunei pentru cartile didactice venite la concursu, citește resumatulu raportului seu care conchide la acordarea premiului Craioveanu de 1500 lei dlui Manliu pentru operele sale didactice cu cari s'a prezentatu la concursu. Presedintele anuntia cà si dupa propunerea acestui raportu Academi'a a votatu cu majoritate acordarea premiului Craioveanu dnului Manliu, carele este érasu aplaudatu.

Secretariulu generalu dà lectura raportului recapitulativu alu lucrariloru Academiei in cursulu sesiunei anului acestuia, anuntiandu cà pentru anulu viitoriu se voru dá premie:

1. Marele premiu Nasturelu de 12,000 lei pentru cartea cea mai bine scrisa care se va publicá in cursulu anului.

2. Premiulu Eliade de 5000 lei pentru cea mai buna si mai bogata colectiune de arii populare nationale.

3. Premiulu Lazaru de 5000 lei pentru cea mai buna carte scientifica ce va esi in cursulu anului.

Acestu raportu, bine scrisu, frumosu rostitu, s'a ascultat cu atentiune si s'a acoperitu cu aplause.

Buletinulu Academicu alu sesiunei generale alu anului acestuia se inchiaie. Auditor.

Intreita Aliantia.

„Standard“ publica urmatórea depesie a corespondentului seu parisianu:

Am avutu o convorbire c'unu diplomatu bine informatu, si am profitatu de relatiunile ce am cu dènsulu pentru a-lu intrebá in privintia noiei intielegeri intervenite intre Itali'a, Austri'a si Germani'a, si despre intentiile ce atribue acestei intreite aliantie unu articulu alu dlui Andrieux, fostulu ambasadoru alu Franciei la Madrid si fostu prefectu de politie la Paris.

Respunsulu interlocutorului meu a fostu scurtu, conchidietoru si, pentru unu diplomatu, de o franchetia remarcabila.

Elu mi-a declarat cà, déjà de mai multu timpulu, tóta lumea avé cunoscintia despre unu arangiamentu, intervenitu intre Itali'a si cele doue puteri germane. Italianii nu iubescu pe Francesi si nu le arata nici incredere. Déca ar isbucni unu resbelu european, ei voru cautá se paralizeze o parte din trupele franceze, in scopulu d'a obtine, cà recompensa, restituirea Nizei regatului Italiei. In acestu casu, nu va mai fi vorba despre simtintele de gratitudine pentru totu ce Franci'a a facutu in 1850 pentru unitatea italiana. De alta parte, inse, Italianii nu se voru lasá se fie impinsi pe o cale care ar putea se-i duca la complicari serioase fara perspectiv'a unoru folóse sicure. Éca pentru ce intreita aliantia nu póte se devina efectiva de càtu in casulu candu ar fi, din partea celor trei puteri, unu planu deliberatu d'a procede la desmembrarea Franciei; dar, ar fi a insulta pe Germani'a, Austri'a si Itali'a, presupunédu cà ele s'au ganditu ver'o data seriosu la acésta.

Càtu pentru propunerea desarmării, acésta

este o fantoma care se arata din timpulu in timpulu si care se va vedea revenindu periodicu, pàna in momentulu in care vechi'a socotéla dintre Franci'a si Germani'a va fi definitivu regulata. Este naturalu cà are se vina o di in care sarcinele unei paci armate voru apesá atátu de greu pe popórale Germaniei si Franciei, in càtu acestea nu voru recurge la alternativ'a resbelului decátu cà se aléga din doue rele pe celu mai puçinu reu.

Daca astadi este unu faptu bine stabilitu, este cà natiunea franceza, cà si natiunea germana, nu are nici-o veleitate resbelnica agresiva. Resbelulu din 1870 a avutu acestu avantaju, cà pàna-ce voru disparé generatiunile cari au luat u parte la acestu resbelu si se va vedea crescédu noui generatiuni private de esperientia personala a resbelului, nu va mai fi nici in Germani'a nici in Franci'a cea mai mica dorintia de a incepe o noua lupta, pentru simpl'a placere de a dá satisfacere amorului propriu nationalu.

In ceea ce privesce propunerea desarmarei, principele de Bismark a demonstratu intr'unu modu perfectu absurditatea ei. Germani'a si Franci'a se afla amendoué intr'o astfelu de situatiune, in càtu nu potu se se invite reciprocu a desarmá, de vreme ce n'au armatu. Serviciulu obligatoriu universalu a luat u in Germani'a o desvoltare mai mare cà in Franci'a. Serviciulu obligatoriu universalu nu este poporalu in nici-un'a din aceste doue tieri, dara, in ceea ce privesce pe Franci'a, armarile sale dela 1873 n'au incetatu d'a fi cu totulu defensive, si acésta se intielege fórte bine la Berlin. Reinviarea propunerei desarmarei trebe se fia atribuita unoru manopere financiare de o moralitate de contestatu. Este o afacere de bursa. („Rom.“)

Intrunire electorala in Craiov'a.

Discursulu d-lui I. C. Bratianu tinutu Joi séra.

D. Cernatescu, presedinte alu intrunirei. — Dloru, dupe rugaciunea facuta de alegatorii colegiului I si II si de mai multi altii, onorabilei si iubitului nostru d. Ioanu Bratianu, dsa a avutu bunatatea se vina intre noi se ne dea deslusiri asupra cestiuniloru cari sunt la ordinea dilei. Ve rugamu se binevoiti a asculta, si se fimu cu atentiune.

D. I. C. Bratianu intra in sal'a adunarei in aplausele publicului si aclamatiuniloru generale; urcandu-se la tribuna, rostesce urmatorulu cuventu:

Dloru, am fostu tare misicatu si chiaru magulitu, cà alegatorii din Doljiu m'au chematu se 'mi dau si eu opiniunea mea in cestiunile cele mari cari preocupa asta-di tóta tier'a; au facut'o negresitu, cà se adune tóte elementele cà se póta se 'si lumineze consciintia lor, cà ast-felu càndu voru fi chemati se numéscã delegatii lor in Camere, se'i numéscã in cunoscintia de cauza si se scie si deputatii aceia, ce au se represinte cu mandatulu d-v. in Parlamentu. Càndu am pornitu spre d-v., am luat u diarele cà se citeșcu spre a'mi trece timpulu; printre cele streine, aveamu si vre-o doue, trei romanesci, si am datu si peste „Timpulu“ in care erá o parte din discursulu dlui Cogalnicénu dela Iassi; amu remasu atunci recunoscatoru alegatoriloru din Doljiu cà 'mi au datu ocaziunea cà se potu raspunde, nu dupe fotoliulu ministerialu nici dupe banca ministeriala, ci cà simplu cetatiénu, cà simplu alegatoru, avédu mai multa libertate si independentia; fiind-cà cà Ministru suntu nevoitu de multe ori se inghitu amaruri multe, acusari si calomnii fara se potu raspunde fiind-cà representu guvernulu. Dlor, càndu am venit, spunému dloru Chitiu si Stolojanu, cà n'am avutu vreme se me pregatescu a vorbi: credému cà se fiu liberu pe drumu, se facu acésta, dér pe drumu am avutu totu atâtea audientie cà si la ministeru; norocire cà am datu peste acestu diaru si este destulu cà se potu vorbi si raspunde la tóte acusarile, cà se nu dicu calomniile, care le aduce d. Cogalnicénu. Aci aru fi materia se vorbescu mai multe dile, nu o siedintia dér diece.

Dlor, pàna a nu intrá in materia se 'mi dati voe se ve spunu cà cineva 'mi dicea: nu are Oltenia nevoie se te duci d-ta se le potolesti ingrijirile, si am respunsu: intr'adeveru Olteni'a are destui tineri inteligenti, si ómeni invetiati, in capulu carora suntu d. Chitiu si d. Stolojanu, si n'am nevoie se me duc eu; ei nu au de càtu se'si faca datoria de buni romani. (O voce.) Te am rugatu noi. — (Semne de aprobare.)

Dloru vedu in diarul acesta, àntàia acusare care'mi-o face dnu Cogalniceanu, dicédu cà noi voimu revidiuirea cà se facemu o dictatura de-

ghisata, că se ne facemu stapani absoluti pe acésta tiéra, fara că celu puçinu se avemu nici curajulu nici scutulu care l-a avutu d-sa cându a facutu lovitur'a de Statu. D-loru este o vorba tiaraneasca care dice, că cui i e fôme codri visédia.

Déca partidulu liberalu are unu meritu, déca noi cari suntemu la putere avemu o fericire, este că atunci cându Regele Carolu a facutu o esperientia stralucita, cându a pututu se faca unu resbelu, aruncandu peste Dunare, peste hotare tóta ostirea si remanându in tiéra o ostire streina care cutreerá tiér'a, s'au pastratu tôte libertatile de care cetatienii tiarei se bucura si adi, fara se fie atinse intru nimicu. Dicu că amu avutu acésta fericire, caci cându Regele Carolu a facutu acea esperientia care e o lectiune pentru lumea nóstra, fiind-că nu credu că e o tiéra in lume, care se fi trecutu prin vicisitudinile prin care amu trecutu noi, avému cá óspetu pe imperatulu Russiei cu 300 de mii de ostire. In acelu timp negresitu că instigatiunea nu a lipsitu, nici cătra Regele nostru nici streinului, de a suspenda Constitutiunea, si Regele a respinsu acésta insinuaere, acésta persistentia chiaru. Dloru, suntemu inca Ministrii Regelui Carolu, si déca amu spune unu neadeveru, mâine nu mai amu fi unde suntemu. Nici-o data, in totu timpulu administratiei nóstre, nu numai că nu amu insinuat ide'a dictaturei Regelui, dér nici nu amu aratat vre-o greutate, sau ne amu plânsu o singura data de libertatile care le avemu si de care opositiunea abuséza, cumu sciti, in modulu, nu dicu celu mai indrasnetiu, daru celu mai nescusabilu, ea a datu astfelu dreptu streinilor care erau in tiéra, se ne faca o mie si o suta de imputari, si se insiste se suprimamu libertatile publice; noi nu le-amu suprimatu (aplause.) Pe noi ne banue D. Cogalnicénu că vremu se facemu o lovitura de statu deghisata? Dér se 'mi arate D. Cogalnicénu care e tiér'a din lume, — si amu inaintea mea ómeni destulu de luminati care cunoscu istoria — si care e guvernulu care voindu se faca o lovitura de statu, si se ia dictatura, a intrebuintiatu midiloculu de a revizui Constitutia, de a da libertate mai multóra? (aplause prelungite.)

Vorbesce astfelu, că-ci póte că aru dori se se scuse pe D-sa, fiind-că e omu inteligente; daru ilu intreb, cumu l-amu întrebatu a doua di dupe lovitur'a de Statu, — suntu inca articolele mele in diariulu Romanulu, articole prin care ilu atacamu — ce nevoia avea se faca lovitur'a de Statu, că-ci facédu improprietarea tieranilor prin lovitur'a de Statu, aruncá in tiéra unu germenu fôrte periculosu. D-lor, eu intielegu că celu care tóta viatia sa a muncitu că se'si căstige o proprietate la care tine, fiind-că e fructu alu muncii sale, e o parte din esistentia sa, că acela se nu 'si dea séma de ce utilitate este proprietatea individuala intr'o societate. Dér ómeni de Statu, ómeni politici cari tóta viati'a lor nu au facutu de cătu se studieze cá se póta se cunósca care suntu conditiunile de esistentia ale unei societati, acelora nu le e permis se nu scie asemenea lucru. D-lor, in tôte tierile lumei partidele se forméza in jurulu unoru principii, unu sistemu, unoru idei si cu o programa, si atunci numai constituiescu o partida; si cându partid'a aceea nu e la putere, este opositiune. Se vedemu opositiunea intrunita ce insemnéza, ce este ea?

D-loru, m'am gânditu multu se definescu opositiunea de astadi, si fiindu că suntu vieru, cultivatoru de vinu, n'am pututu gasi ceva cu ce se asemăna, de cătu comparând'o cu lucruri de meseri'a mea: eu cându desiertu vinurile le pritocescu, si remane in tôte vasele pe fundu remasitie; acelea nu le punu in butiliile in care am pusu vinurile care le am pritocitu, ci le pui tôte intr'unu butoiu mare si ilu facu vinu deosebitu, fiind-că e de tôte felurile, e bunu, dér nici tieranilor nu 'lu dau se 'lu bea.

(Va urmá.)

Corespondentie particulare ale „Observatorinlui“.

Bucuresci, 16/28 Aprile. (Estrasu). Ne aflamu in ajunulu Pasciloru sau Pascelui, precum dicu aici unii publicisti batundu'si jocu din resfatiu de limb'a bisericesca. De trei dile se vede inbuldiéla neusitata la ambele gare ale capitalei; că-ci adeca pe lănga ce se muta o multime de proprietari cu familii din capitala unde au petrecutu érn'a, la mosiile loru cá se faca pascile acolo, se'si védia si de a le economiei, unu mare numeru de alte familii si persóne singuratece s'au dedatu, mai alesu de candu se deschidu mereu cali ferate, cá se ésa pe serbatori din sgomotulu capitalei. Din duminec'a Floriilor audiai neincetatu intrebându: Dvóstra unde veti face Pascile? Noi la Sinai'a; noi la Buzeu; éra noi la mosiia ai nostrii la Pitesci; cumnatulu in Focsiani si asia mai departe.

Cu tôte acelea caletorii de placere s'au implutu preste totu bisericele sér'a la denia. Am fostu si eu la biserica Sarindariu, templu de renume istoricu, unde am simtitu o adeverata placere sufletésca vedendu că anume joi până cătra 9 ore nu mai incapea poporul in spatiós'a biserica, ci o parte steteau pe afara. Spunu dreptu, că si cu acésta ocaziune imi facui óresicare observatiuni ethnologice, buna-óra precum facu si alti carturari, ba inca si multi farisei. In adeveru acestu poporu pe cătu este elu curatu romanescu, de si merge mai raru la biserica, este fôrte religiosu, nici-decum inse si bigotu; adeca elu nu uresce si nu persecuta pe cei de alte confessiuni religiose; dara de religiunea lui se nu cutedi a te atinge, incolo védia altii pe ce cale voru se intre intru imperati'a ceriurilor. Aici cá si la dvóstra corciturile cu rasse straine sunt cei bigoti, apoi si fariseii cari nu credu in nimicu si intre patru ochi isi batu jocu de orice religiune, éra in vederea lumei arunca cruci din frunte până in brău. Ceea ce nu mi-a placutu in frumós'a biserica au fostu doi cântareti (unulu din trei éra bunu) si unu preotu, care mi s'a parutu fôrte bolnavu, in cătu abia i se audia vocea la distantia de trei metrii. Ce pecatu pentru o adunare asia de numerósa si parte mare compusa din clasele superiori a le societatiei! De ce se nu aiba acea biserica cântareti (psalti) din cei mai de frunte, se lipsésca din ea traganaturile si sbieraturile hogialiloru si ale imamiloru mohamedani, candu in alte vreo diece biserici se cânta atātu de melodiosu si frumosu.

Voindu a inchiaie cu aceste scurte meditatiuni religiose, mai aflati, că de candu se inmultiescu si aici pungasii (Beutelschneider) veniti din tieri straine si facu cunoscintia cu strengari indigeni, politi'a trimite in septeman'a patimiloru detectivi pe la bisericele mai frequentate, cá se pandésca dupa ei, éra pe pungasii de professiune, cá subiecte inderate, ii tine arestatu de miercuri până dumineca, buna-óra cum ne spune unu ardélenu de ai dv., că facu si politiile magiare pe la Dobritinu si pe airea in dile de tergu. Am vedutu pe la garele mai mari din Germani'a o publicatiune aifta: „Vor Taschendieben wird gewarnt“.

Ploile nu voru se incetie si lips'a de nutretiu baga pe economi in desperatiune. In vreo doué sau trei districte ale Moldovei peru de fôme nu numai vite, dara si ómeni. Locuitorii acestei tieri sunt dedati din stravechime la érna propriu numita numai de câte trei luni, precum se arata in calindariu si numai cam pe atâta timp se provedu cu nutretiu pentru vite; se intempla inse totu camu la câte 9 sau 10 ani, că clim'a loru ii insiéla amaru, in cătu multi remanu fara nici-o vita in primevéra. Estimpu a tinutu érn'a si pe aici aprópe cinci luni, in cătu in unele comune chiaru si paiele vechi de pre inveliesel caselor le-au datu la vite; iti este mai mare mil'a vedendu in ce stare desperata au scapatu acelea din érna, adeca atâtea câte au scapatu. Acestea si alte simptome economice aru trebui se convinga odata pe economi, că daca voru se mai existe, au se'si schimbe in partea cea mai mare sistem'a loru primitiva, milenaria in portarea economiei loru. In o parte mare a tierii voru fi siliti se introduca chiaru si gunoitulu cá pe la dvóstra, daca voru cá pamentulu loru se mai produca atâta cătu au produsu in statulu seu verguru, candu proprietarii se mutau dupa placu dela unu locu la altulu cu aratrele loru. Ori-unde poporatiunea e mai désa, solulu e storsu de grasimea sa. Interessulu propriu si datori'a proprietariloru mai este in prim'a linia, cá se mérga inainte cătu mai curendu cu exemplu bunu. Unii si facu acésta, si cá se aiba braçia mai multe, colonisédia barbatesce romani si secui dela dvóstra pe mosiile loru.

Apropos de colonisari! Ce facu ungurii dv.? Nu cumva le-a casinatu cá se trimita chiaru si pe secui in masse mari incóce? Pána si la siesuri, pe Jalomiti'a de vale affi secui. In munti de alungulu Prahovei audi preste totu vorbinduse unguresce. Am întrebatu inadinsu, de candu acésta colonisare improvisata. „Cauta la portulu loru, că sunt mai totu ciangai din cele „Sieptesate“ dintinutulu Brasiavului, cari au remasu aici de candu au lucratu la calea ferata; apoi mai multi din ei isi cerura locuri dela proprietari, isi facura case si graduri pentru vite (aici le dicu cosiere), dupa aceea isi adusera familiile. Acesti ómeni amestecati cu romanii, cari si acestia in munti sunt mai totu ardeleni, isi castiga aici subsistentia in moduri diverse; ei lucra pe simbria buna la reparaturi de cali ferate, la taiatu de paduri seculare, cei cari au vite bune, la transporturi de lemnarii din paduri până la câte o gara, si la altele dela fabricile care au inceputu se resara cá din pamentu, cum este de ex. cea de sticlaria din padurea numita Azuga nu departe de gara internationala Predealu; altii lucra la zidariile care se ridică necontentu in Sinai'a, cum si altele mai incóce la statiunea Busteni, unde doi compatrioti ai dv. sasi din Brasiovu infintiadia o lucratoria de panura (postavu, dimia), móra de macinatu faina de lemn (din bradu albu) pentru chartea de tipariu; că-ci concessiune li s'a datu fara nici-o cerimonia, fara a'i cauta de dinti, precum voiau se caute Kossuthianii din Clusiu pe baiatii din Moldov'a, pe cari bravulu si zelosulu directoru Popescu iau asediatu acolo la unele professiuni. In adeveru curiosu lucru! Romanii din Romania n'au nici-o frica de migratiunea secuiloru in acésta tiéra, éra secaturile de unguri din Clusiu se temu de douedieci de baiati sermani din Moldov'a. Esplacati-ne incai dv. unu fenomenu cá acesta, că-ci noi nici nu mai intielegemu pe magiari intru nimicu.

Si inca unu altu casu ce s'a petrecutu inainte cu 1 luna in ministeriulu respectivu. O comuna de ciangai (iamu uitatu numele) din districtulu Romanu a cumparatu in vecinatatea sa o mosiia frumós'a de ale statului, si dupa invoiel'a inchiaiet conformu lelei a subscrisu obligatiunea prin delegatii sei veniti in capitala, a platitu 1/3 din pretulu cumparaturei, éra 4/5 parti s'a obligatu se le platésca in rate impartite

pe 15 ani; apoi s'au si apucatu se impartia mosiia intre membrii comunei. Am întrebatu pe unu functionariu fôrte inteligentu din ministeriulu de interne, cum se póte un'a cá acésta, la Budapest'a se facu colecte de bani cu scopu de a scóte pe bietii ciangai din robia Babilonului romanescu, de sub tirani'a prefectiloru si a subprefectiloru „ciocoi rapitori si selbatici“, precum au fostu inferati in press'a periodica din Budapest'a? „Asia va fi cum dici dta“, imi respunse acelu domnu, „au fostu interpelati si ciangai din partea nóstra; ei inse au respunsu cu innoit'a rogare cá se li se vendia acea mosiia, cá ei inca sunt „moldoveni“ si nu voru se audia de alta tiéra. De altumentrea chiaru si preotii ciangailoru au inceputu se cumpere pamenturi in Moldov'a.

Cum judecati dv. lucrurile acestea?

Sciri diverse.

— (Concurse). I. Pentru o dissertatiune conceputa in stilu popularu, avendu de a tractá despre modulu si midiolócele cu si prin cari ar fi mai cu succesu a cultivá pamentulu cá se produca mai multu grâu, secara si cucuruzu; premiulu 6 galbini imperiali.

II. Pentru acelu docente din teritoriulu despartimentului XI, care va poté documentá că are cea mai avuta si mai bine arangeata scóla de pomaritu, sau care va documentá, că in primavér'a anulu 1883 a oltuitu mai multi pomi padureti cu succesu bunu; premiulu 15 fl. val. austr.

III. Pentru acelu docente, carele in anulu 1883 va poté dá mai bunu esamenu, cu mai multi tineri din scól'a repetitionalu; premiulu 10 fl. v. a.

La premiulu de sub Nr. I. potu concurge si din alte despartimente; éra la premiele de sub Nrii II si III, numai docenti din despart. XI, adeca din Selagiu. Dissertatiunea cu privire la premiulu de sub Nr. I este a se adressá si trimite la directorulu despartiem. XI Alimpiu Barboloviciu vicariulu for. eppescu alu Silvaniei in Simleulu-Silvaniei (Szilágy-Somlyó) până in 15 Iuliu 1883.

Éra scól'a de pomaritu, precum si esamenulu de sub Nrii II si III se voru constatá pe calea domniloru protopopi, respective senatele scolare, sau mai bine pe bas'a raportelor primite dela senatele scolare până in 15 Iuliu 1883.

In fine doritorii recurenti sunt avisati, că pentru esaminarea si judecarea intreprinderiloru si operatelor concursuale, prin directorulu despart. XI se va denumi o comisiune.

Datu in Simleulu-Silvaniei la 3 Maiu 1883.

Alimpiu Barboloviciu,
vicariu for. gr.-cat. eppescu a Silvaniei si
direct. desp. XI.

Conspectulu operatiuniloru institutului de creditu si de economii „Albin'a“ in lun'a Aprile 1883.

Intrate:	
Numerariu in 1 Martiu	fl. 3,206.67
Depuneri	„ 5,641.62
Cambii rescumperate	„ 160,378.58
Imprumuturi hipotecari si alte imprumuturi	„ 4,328.63
Interese si provisiuni	„ 9,167.17
La fondulu de pensiune	„ 58.55
Moneta venduta	„ 71,164.11
Efecte	„ 15,030.69
Conturi curente	„ 57,223.23
Diverse	„ 1,624.30
	fl. 465,823.55

Esite:	
Depuneri	fl. 122,142.95
Cambii escomptate	„ 24,501.48
Imprumuturi hipotecari si alte imprumuturi	„ 21,255.—
Interese pentru depuneri	„ 852.59
Contributiune si competintie	„ 173.24
Salarie si spese	„ 2,506.53
Moneta cumperata	„ 59,507.86
Conturi curente	„ 67,767.67
Diverse	„ 11,555.33
Saldo in numerariu cu 30 Aprile	„ 38,560.90
	fl. 465,823.55

Sibiu, in 30 Aprile 1883.

Visarionu Romanu m. p.,
Directoru executivu.

J. Lissai m. p.,
Comptabilu.

Pentru cunoscuti

me rogu inca de câteva carticele „Krankenfreund“, că-ci in urm'a vindecarei mele curende si neasteptate toti vreu a ceti carticiea numita etc. etc.“

Acestea siruri venite dela unulu care fu norocosu a se vindeá curendu, vorbescu ele de sinesi. Deci tragemu numai atentiunea, că „Krankenfreund“ la dorintia se va espedá prin K. Gorischek's Universitäts-Buchhandlung Wien I Stephansplatz 6, gratis si franco, si asia doritoriloru a o avé, nu li se facu alte spese, decâtu 2 cri pentru una charta postala. (134) 12—14

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu
Tipariulu lui W. Krafft.